

Затверджено на засіданні кафедри
трудового, екологічного та аграрного права,
протокол № 7 від 8 лютого 2018 р.

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗДАЧІ ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ
«ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ 4-ГО КУРСУ
ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ**

Тема 1. Поняття охорони праці. Державна політика у сфері охорони праці.

Поняття охорони праці. Охорона праці як інститут трудового права. Охорона праці як правовий принцип трудового права. Охорона праці як елемент трудових правовідносин. Охорона праці як навчальна дисципліна. Охорона праці як система законодавства.

Державна політика у сфері охорони праці. Завдання та основні напрямки державної політики України у сфері охорони праці.

Тема 2. Законодавство України про охорону праці. Державне управління охороною праці в Україні.

Загальна характеристика законодавства України про охорону праці. Класифікація нормативно-правових актів з охорони праці.

Загальна характеристика міжнародних нормативно-правових актів з охорони праці.

Роль конституційних норм у забезпеченні охорони праці в Україні. Правове регулювання охорони праці у законах України.

Закон України "Про охорону праці": загальна характеристика та значення для правового регулювання охорони праці в Україні.

Підзаконні нормативно-правові акти з охорони праці: загальна характеристика, види.

Загальна характеристика локальних нормативно-правових актів з охорони праці.

Поняття та система державного управління охороною праці. Методи державного управління охороною праці.

Компетенція Кабінету Міністрів України та центральних органів державної виконавчої влади в галузі охорони праці.

Роль Ради міністрів АРК, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в управлінні охороною праці.

Тема 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Фізіологічні основи праці. Характеристика основних форм діяльності людини. Працездатність людини. Стоннення, його причини та психофізіологічні механізми. Перевтома, її механізми, ступені розвитку та профілактика.

Поняття та основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії. Фактори трудової діяльності та умови праці. Мікроклімат виробничого середовища та його значення для здоров'я і працездатності людини.

Хімічні фактори повітряного середовища робочого місця та основні джерела його забруднення. Вентиляція виробничих приміщень. Освітлення виробничих приміщень.

Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання. Випромінювання оптичного діапазону, нормування, засоби захисту. Іонізуюче випромінювання.

Вплив шуму, ультра-та інфразвуку на організм людини. Вібрація та її вплив на організм людини.

Основні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення виробництв. Санітарно-захисні зони.

Тема 4. Основи технічної безпеки. Пожежна безпека. Вибухобезпека.

Поняття та об'єкт аналізу технічної безпеки. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека під час експлуатації посудин і систем, що працюють під тиском. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах. Безпека на транспорті.

Поняття про електробезпеку. Дія електричного струму на організм людини. Фактори, що впливають на наслідки ураження людини електричним струмом. Класифікація приміщень за рівнем електробезпеки. Умови ураження людини електричним струмом. Напруга кроку та дотику. Заходи і засоби електробезпеки.

Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.

Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

Поняття про вибухобезпеку. Характеристика та види вибухів. Небезпечні фактори вибуху та захист від них. Заходи гарантування вибухобезпеки.

Тема 5. Гарантії прав працівників на охорону праці.

Поняття, види та система гарантій прав працівників на охорону праці.

Право працівників на охорону праці при укладенні трудового договору. Право працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві, в установі, організації.

Пільги та компенсації працівникам, що працюють у шкідливих та важких умовах праці: види та підстави надання. Правове регулювання забезпечення працівників лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, встановлення скороченого робочого часу, надання оплачуваних перерв санітарно-оздоровчого призначення, щорічних додаткових відпусток, призначення пільгових пенсій, оплати праці у підвищеному розмірі.

Забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального захисту, змиваючими та знешкоджуючими засобами: порядок комплектування, утримання та надання.

Особливості правового регулювання охорони праці жінок, неповнолітніх працівників, інвалідів. Міжнародні стандарти з питань охорони праці жінок, неповнолітніх працівників, інвалідів.

Тема 6. Організація охорони праці на підприємстві, в установі, організації.

Управління охороною праці на підприємстві: поняття та система.

Служба охорони праці на підприємстві: порядок створення, компетенція. Порядок створення та діяльність комісії з питань охорони праці підприємства.

Додержання вимог з охорони праці при проектуванні, будівництві (виготовленні) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва. Правове регулювання одержання дозволів на початок роботи підприємства.

Правове регулювання проведення атестації робочих місць за умовами праці. Порядок створення та повноваження комісії з атестації робочих місць. Періодичність, порядок та етапи проведення атестації робочих місць за умовами праці.

Економічні методи забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці. Фінансування охорони праці.

Правове регулювання проведення обов'язкових медичних оглядів працівників, види обов'язкових медичних оглядів, їх відмінності. Порядок проведення попередніх, періодичних, позачергових медичних оглядів. Гарантії трудових прав працівників при проходженні обов'язкових медичних оглядів.

Навчання працівників з питань охорони праці: види, принципи, періодичність, порядок проведення. Правове регулювання проведення попереднього, періодичного, позачергового навчання з питань охорони праці. Порядок проведення інструктажів. Умови звільнення працівників від проходження інструктажів. Стажування (дублювання) з питань охорони праці.

Інформація та звітність про стан охорони праці: обов'язки роботодавця, державних органів щодо інформування працівників та населення України про стан охорони праці. Єдина статистична звітність з питань охорони праці.

Основні засади правового регулювання проведення розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах, організаціях.

Тема 7. Державний нагляд та громадський контроль за дотриманням законодавства України про охорону праці.

Поняття нагляду та контролю за дотриманням законодавства України про охорону праці. Види та принципи здійснення нагляду та контролю.

Система органів державного нагляду та контролю за охороною праці. Основні повноваження та права органів державного нагляду і контролю за охороною праці.

Державна служба України з питань праці (Держпраці України) — центральний спеціальний орган державної виконавчої влади в галузі охорони праці. Порядок організації та проведення державного нагляду за охороною праці в системі Держгірпромнагляд України. Види перевірок, періодичність і результати їх проведення. Правовий статус штатних і позаштатних державних інспекторів.

Поняття та суб'єкти громадського контролю за охороною праці. Роль профспілок у здійсненні громадського контролю за охороною праці. Повноваження представників профспілок з питань охорони праці, комісії з питань охорони праці профкому підприємства. Правовий статус громадського інспектора з охорони праці. Правовий статус уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці, порядок їх обрання та повноваження.

Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства

України про охорону праці.

Юридична відповідальність за порушення нормативно-правових актів з охорони праці: поняття, підстави та види.

Дисциплінарна відповідальність працівника за порушення законодавства про охорону праці: поняття, види та підстави.

Матеріальна відповідальність суб'єктів трудового права за шкоду, заподіяну внаслідок порушення законодавства про охорону праці.

Адміністративна відповідальність працівників за порушення законодавства України про охорону праці. Застосування штрафних санкцій до роботодавців і працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці, невиконанні розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Види штрафних санкцій, порядок їх застосування.

Кримінальна відповідальність за порушення законодавства України про охорону праці: загальна характеристика.

Керівник курсу: к.ю.н., доцент

/Кернякевич-Танасійчук Ю.В./